

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนนุรุลฮามิดี ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

นายพัฒนพงศ์ มานะดี
รหัส A4573517

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บัณฑิต อาสาพัฒนา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

ชุมชนคุรุสามัคคี

การศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ ว่า 1)โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนคุรุสามัคคีให้ดีขึ้นได้ 2)เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน 3)เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี รวมทั้งข้อมูลของชุมชนของชุมชนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 4)เพื่อเป็นการประเมินโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีในด้านการชำระคืนเงินกู้, ด้านความเข้มแข็งของชุมชน และด้านการติดตามการประเมินผลโครงการเงินกู้ 5)เพื่อทราบถึงแนวโน้มในการดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 6)เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง การศึกษาครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสอบถาม โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรในชุมชนคุรุสามัคคี การสุ่มตัวอย่างจำแนกตามแบบรายงาน บร.1 – บร.12 ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภท การวิเคราะห์ข้อมูลยึดตามแนวทฤษฎี CIPP Model แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ผลการศึกษาพบว่า สภาพเศรษฐกิจของชุมชนที่ดีขึ้นกว่าก่อนจะมีการตั้งกองทุนชุมชน กองทุนที่สามารถปรับระบบการทำงานให้เข้ากับชุมชนและมีระบบระเบียบกฎเกณฑ์ที่ดีขึ้น ปัจจุบันกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีมีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 169 คน มีการปล่อยกู้ตามกิจกรรมที่ให้กู้ยืมของกองทุนชุมชนแล้ว คือ 1)การพัฒนาอาชีพ 2)การสร้างงาน 3)การเพิ่มรายได้ 4)การลดรายจ่าย และ 5)บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็น เงินที่กู้ไปแล้วมีจำนวนทั้งสิ้น 985,000 บาทจากผู้กู้จำนวนทั้งสิ้น 70 รายเหลือเงินจำนวน 15,000 บาท สภาพการชำระคืนเงินกู้ นั้น ผู้กู้โดยส่วนมากมีความรับผิดชอบที่ดีมาก กล่าวคือ มีผู้ที่ผิดนัดการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเพียงรายเดียวจากจำนวนผู้กู้ทั้งหมด ทำให้ทราบว่ามีการกระตุ้นเศรษฐกิจ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน ได้ ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน และทำให้ทราบได้ว่ากองทุนชุมชนคุรุสามัคคีสามารถดำรงอยู่ได้ต่อไปในอนาคต จุดเด่นที่พบในการดำเนินงานกองทุน ได้แก่ ประสิทธิภาพ ความสามารถ ความสามัคคี และความเสียสละของคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน และชาวบ้านในชุมชน จุดด้อยที่พบ ได้แก่ ความเป็นหนี้ ความไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และทัศนคติที่ไม่ดีต่อกองทุนชุมชนของชาวบ้านในชุมชน รวมทั้งการไม่มีความชำนาญในอาชีพที่ทำอยู่

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา มีดังต่อไปนี้ ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับจัดการกองทุนฯ คือ 1)ควรมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบที่ได้มาให้เข้ากับชุมชนนครสามัคคี 2)ควรมีการเพิ่มเติมระเบียบที่ได้มาให้เข้ากับชุมชนนครสามัคคี 3)ควรให้คณะกรรมการกองทุนศึกษา ระเบียบข้อบังคับให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ข้อเสนอแนะบริหารจัดการกองทุนฯ คือ 1)ควรมีการประชุมระหว่างกรรมการกองทุนเสียก่อนที่จะออกกฎระเบียบใหม่ 2)ควรมีการเก็บรักษาความลับในที่ประชุมกรรมการกองทุน 3)ควรมีการแบ่งหน้าที่ของกรรมการกองทุนอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะการนำเงินผู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน คือ 1)ควรมีการนำเงินผู้ที่ได้มาไปพัฒนาอาชีพที่ตนเองประกอบอยู่ 2)ควรมีการนำเงินผู้ที่ได้มาได้ในแต่ละรายมาร่วมทุนกันในการผลิตสินค้า 3)ควรกำหนดงบประมาณให้เหมาะสมกับรายจ่ายต่าง ๆ ที่มีในกิจกรรมของกองทุน และข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยในครั้งต่อไป คือ 1)ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนนครสามัคคีได้อย่างไรบ้าง 2)ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้กองทุนชุมชนนครสามัคคีสามารถบริหารจัดการกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพและพึงตนเองได้อย่างยั่งยืน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*พวงกมล งาม*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ศิวานันท์ งาม*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์นิสาชล จันทงศรี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษา ทางด้านวิชาการ
- คุณเชาวลิต ทรัพย์ประเสริฐ, คุณแดง สุเมธาศร, คุณสุชุม กุ่มสวัสดิ์ คุณมุกดา แยมอรุณพัฒนา, คุณวิภาดา ลอยเกตุ และพัฒนาชุมชนอำเภอ ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ นายกเทศมนตรี ประธานชุมชน ประธานกองทุนชุมชน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในชุมชน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

(นายพัฒนพงษ์ มานะดี)

บัณฑิต อาสาพัฒนา

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศิวาภา จำรัส

(อาจารย์นิเทศศาสตร์)

กรรมการสอบ

ศ.ศ.ศ.

(อาจารย์ ดร.สุนิตยา เกื้อนนาคี)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาจัดการและการประเมินโครงการ

ร.ร.ร.

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณะบดีสำนักเทคโนโลยีสังคม

- 9 ต.ค. 2545

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
หน้าอำนวยการ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญแผนภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	1
3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	6
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	7
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	10
4. หลักการประเมิน โครงการ แบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model).....	12
5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	14
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมิน โครงการ.....	15
1. วิธีประเมิน โครงการ.....	15
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	21
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการ.....	24
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการ.....	25
5. การรวบรวมข้อมูล.....	26
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27

	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	28
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	28
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	34
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่.....	40
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	40
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	41
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	42
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	44
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	44
2. วิธีดำเนินการ.....	44
3. ผลการดำเนินการ.....	45
4. อภิปรายผล.....	46
5. ข้อเสนอแนะ.....	49
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก.....	54

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. องค์ประกอบของระบบ CIPP Model	16
2. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม.....	17
3. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ A).....	19
4. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ A).....	20
5. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เชื่อมหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B).....	21

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. จำนวนสัมภาษณ์ตามแบบรายงาน บร.3..... 24
2. จำนวนสัมภาษณ์ตามแบบรายงาน บร.11..... 24
3. การค้าระหว่างประเทศ..... 29
4. จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร 32

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อประมาณ 4-5 ปีมาแล้ว เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ตกอยู่ภาวะถดถอย ผู้คนต่าง ๆ เริ่มไม่มีงานทำ กิจการ ห้างร้าน หรือบริษัทก็ไม่สามารถที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้ เนื่องจากตกอยู่ในภาวะขาดทุน จนเป็นเหตุให้ต้องเลิกกิจการหลาย ๆ แห่ง สิ่งก็ตามมาก็คือการเกิดปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอมาก (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ online, 2544)

จนกระทั่งรัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ก็ได้เห็นถึงความจริงต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้น ทำให้เกิดความคิดที่อยากจะช่วยผู้คนเหล่านั้น จึงได้เกิดความคิดที่อยากจะให้ผู้คนได้เกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองจนทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งล้านบาทเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ online, 2544)

ชุมชนคุรุสามัคคีเป็นอีกชุมชนหนึ่งซึ่งได้จัดตั้งขึ้นและได้รับอนุมัติเงินทุนมาจากภาครัฐตามนโยบายข้างต้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2544 และได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนจำนวน 1 ล้านบาทเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 เพื่อให้ทราบว่ากองทุนชุมชนคุรุสามัคคีที่เกิดขึ้นนั้นจะมีทิศทางของการบริหารจัดการไปในทางใด จึงได้ให้มีผู้เข้ามาประเมินและให้คำแนะนำแก่โครงการกองทุนนี้ขึ้น โดยการจ้างบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประจำอยู่ที่ชุมชนคุรุสามัคคี ทำการเก็บข้อมูลและประเมินโครงการกองทุนชุมชนเพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มที่จะนำชุมชนคุรุสามัคคีไปสู่เข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนคุรุสามัคคีให้ดีขึ้นได้

2.2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี รวมทั้งข้อมูลของชุมชนของชุมชนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2.4 เพื่อเป็นการประเมิน โครงการกองทุนชุมชนครูสามัคคีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก. ด้านการชำระคืนเงินกู้

ข. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน

ค. ด้านการติดตามการประเมินผลโครงการเงินกู้

2.5 เพื่อทราบถึงแนวโน้มในการดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.6 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

แนวคิดและรูปแบบในการประเมินโครงการต่าง ๆ นั้นมีหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler' Rationale and Model of Evaluation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 84) ได้กล่าวว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดได้”

3.2 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 85-86) ได้กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน”

3.3 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 86-87) ได้กล่าวว่า “การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน”

3.4 แนวคิดการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concepts of Evaluation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 87-88) ได้กล่าวว่า “การประเมิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการ โครงการ”

3.5 แนวคิดการประเมินของโพรวิส (Provus's Discrepancy Evaluation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 88-89) ได้กล่าวว่า “การประเมินเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิ”

3.6 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam's CIPP Model) (ซุควิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89-91) ได้กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

แต่แนวคิดและรูปแบบการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนมากที่สุด คือ แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) (ซุควิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89-91) ที่ได้กล่าวโดยสรุปว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ที่สนใจ

โดยอักษรย่อของคำว่า “CIPP” จะมีความหมายดังต่อไปนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของระบบหน่วยงาน
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี มีวิธีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชน โดยการสำรวจกลุ่มชาวบ้านต่าง ๆ ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการประกอบอาชีพ ด้านสาธารณสุข ด้านการคมนาคม รวมทั้งด้านอื่น ๆ ของชุมชนด้วย

4.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะต้องเริ่มต้นด้วยการวางแผนเพื่อจะได้มีการจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ต่อจากนั้นก็ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากกลุ่มเป้าหมายหรือจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบการตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการประเมิน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะมีการพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

ก. แหล่งข้อมูล (ซุควิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 95-96) สามารถจำแนกแหล่งของข้อมูล ได้ 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) คือแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง อาทิ เก็บมาจากการสำรวจ

ชุมชน ปฏิบัติงานโดยการสัมภาษณ์ การใช้แบบสำรวจต่าง ๆ เช่น บร.1 (แบบเก็บบริบทชุมชนหมู่บ้าน), บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน), บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน), บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์), บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์), บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) และ บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน) (แบบ บร. ต่าง ๆ อยู่ในภาคผนวก ก)

2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) คือ แหล่งข้อมูลที่ได้ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้ให้แล้ว อาทิ เก็บมาจากเอกสารหลักฐานของ ส่วนราชการ, เอกชน, รัฐวิสาหกิจ, หนังสือพิมพ์, อินเทอร์เน็ต, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544, ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544, ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร, คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, และเอกสารเพิ่มเติมอื่น ๆ

ข. ประเภทของข้อมูล (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 95-96) ข้อมูลที่เก็บได้จากแหล่งของข้อมูล จะสามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) เริงปริมาณ (Quantitative Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขที่สามารถนับได้ เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติได้หลายวิธี อาทิ ปริมาณจำนวนผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชน จำนวนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ รายได้ของชาวบ้านในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนเงินทุนที่มีในแต่ละครอบครัว จำนวนสมาชิกในชุมชนที่ประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้

2) เริงคุณภาพ (Qualitative Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการบรรยายความรู้สึก ความคิดเห็น ทัศนคติของชาวบ้านในชุมชน โดยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากที่ได้มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อกองทุนชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกลึกซึ้งที่มีต่อประธานกรรมการกองทุนหรือกรรมการกองทุน

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ใช้วิธีเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

(1) การสัมภาษณ์ (Interview) (ชุติวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 97) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประเมินกับผู้ให้การประเมินที่เป็นรายบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เพื่อสนทนากันในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการข้อมูล

(2) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) (ชุติวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 97) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วจัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการตามคำชี้แจงที่กำหนดให้ เมื่อตอบคำถามเสร็จแล้วให้ส่งกลับคืนแก่ผู้ประเมิน

(3) การสังเกต (Observation) (ชุติวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 97) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตโดยกลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ

3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปประเมินโครงการกองทุนชุมชน หลังจากที่ได้ข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องการแล้ว นำข้อมูลมาประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

5.1 ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนคุรุสามัคคี

5.2 กองทุนชุมชนคุรุสามัคคีสามารถบริหารจัดการกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

5.3 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี รวมทั้งข้อมูลของชุมชนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

5.4 ทำให้ทราบถึงการประเมินโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก. ด้านการชำระคืนเงินกู้

ข. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน

ค. ด้านการติดตามการประเมินผลโครงการเงินกู้

5.5 ทราบแนวโน้มในการดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.6 ทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ใช้ไปในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็ในครัวเรือน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมื่อทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน
- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุน
- 3) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของประเทศ
- 5) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบที่มีความเกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะมีด้วยกัน 3 ระเบียบ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งจะมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ระเบียบนี้จะประกอบไปด้วย 2 หมวด โดยมีสาระสำคัญดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึงจำนวนกรรมการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สาเหตุของการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่นอกเหนือจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ จำนวนองค์ประชุมของกรรมการ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ และการได้ค่าเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนของคณะกรรมการ

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึงหน่วยงานที่สำนักงานคณะกรรมการ ฯ ตั้งกักอยู่ และอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ ฯ

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 โดยระเบียบฉบับนี้จะเป็นการแก้ไขและเพิ่มเติมฉบับที่แล้ว โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) ชื่อของระเบียบที่เปลี่ยนเป็น “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544”

2) จำนวนกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการที่เปลี่ยนแปลง โดยให้เปลี่ยนจาก “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คน” เป็น “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน”

2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวด โดยมีสาระสำคัญดังนี้

หมวด 1 ชื่อความทั่วไป กล่าวถึงชื่อของระเบียบ วันประกาศบังคับใช้ของ ระเบียบนี้ ความหมายของคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึงปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุน ฯ วัตถุประสงค์ของกองทุน ฯ การจำแนกทรัพย์สินที่เป็นส่วนประกอบของกองทุน ฯ การเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร การจัดสรรเงินและระยะเวลาการโอนเงิน การบริหารจัดการ และเบิกจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุน และการระงับการจ่ายเงินให้กับคณะกรรมการกองทุน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึงจำนวนกรรมการของคณะกรรมการสนับสนุน และอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับจังหวัด กล่าวถึงจำนวนกรรมการของคณะกรรมการสนับสนุน และอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึงจำนวนกรรมการของคณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการกองทุน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการกองทุน สาเหตุของการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการกองทุนที่นอกเหนือจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ การเลือกประธานกรรมการกองทุนและตำแหน่งอื่น ๆ และจำนวนกรรมการที่ถือว่าครบองค์ประชุม

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน กล่าวถึงการจำแนกทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง ประเภทคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกกองทุน การกำหนดระเบียบของคณะกรรมการกองทุน การประชุมใหญ่สามัญประจำปีของผู้ถือหุ้น การประชุมวิสามัญของผู้ถือหุ้น จำนวนสมาชิกที่ถือว่าครบองค์ประชุม และการออกเสียงของสมาชิก

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึงการกู้ยืมเงินของสมาชิก การอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการ การบันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน หลักประกันเงินกู้ของผู้กู้เงิน การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ บทลงโทษแก่ผู้กู้ถ้าผู้กู้ไม่ยอมชำระคืนเงินคืนพร้อมดอกเบี้ย และบทลงโทษแก่ผู้กู้ถ้ามีการนำเงินกู้ไปใช้ผิดประเภท

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ กล่าวถึงการทำบัญชีของกองทุนของคณะกรรมการกองทุน การจัดทำงบการเงินและการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน และการจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ

หมวด 9 การทำบัญชีและการตรวจสอบ กล่าวถึงการคัดเลือกคณะกรรมการ กองทุน การคัดเลือกกรรมการกองทุนใหม่เมื่อครบหนึ่งปี การขอคำเนิการขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ และการประเมินผลการดำเนินการตามระเบียบ

2.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนคุรุสภาคีมีดังต่อไปนี้

2.4.1 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
- 3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
- 5) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

2.4.3 แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 2) เงินกู้ยืม
- 3) ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
- 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 6) เงินค่าหุ้น
- 7) เงินสมทบจากกลุ่ม หรือองค์กรสมาชิก
- 8) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด

2.4.3 คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นผู้พำนัก หรือพักอาศัยอยู่ในชุมชนคุรุสภาคีเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 2) เป็นผู้มิมีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุน
- 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) อุดหนุน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 6) มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น

2.4.4 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
- 2) เสียเงินค่าสมัครหรือค่าธรรมเนียม เป็นจำนวนเงิน 20 บาท
- 3) ประธานลงชื่อรับรองการเป็นสมาชิกตามมติของคณะกรรมการกองทุน

2.4.5 สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพการเป็นสมาชิก ถ้า

- 1) ตาย
- 2) ลาออก และได้รับอนุมัติการลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- 3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ส่วน
- 5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงความเป็นปรปักษ์
- 6) จงใจปิดบังความจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในวันสมัคร
- 7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนช่วยในกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งมีรายละเอียดตามที่กำหนด

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและแบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป สำหรับหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) มีคณะกรรมการครบตามที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนกำหนด
- 3) มีวิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) มีสมาชิกกองทุนครบตามที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนกำหนด
- 5) มีการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารออมสินแล้ว

- 6) มีอัตราดอกเบี้ยของเงินกู้
- 7) มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
- 8) มีวิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
- 9) มีวิธีป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
- 10) มีวิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น
- 11) มีแนวทางในการบริหารกองทุนและชุมชนเมืองในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการตามวิธีที่กำหนดไว้ให้ ดังต่อไปนี้

- 1) ให้ผู้กู้เงินจากกองทุนจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
- 2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท
- 3) หลังจากที่มีการอนุมัติการกู้เงินรายได้ไปแล้ว ให้มีการบันทึกความเห็นลงในใบขอกู้พร้อมทั้งทำสำเนาไปให้ผู้กู้และธนาคารด้วย
- 4) ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้ซึ่งจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินก็ได้จากผู้กู้
- 5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยของเงินฝากหรือเงินกู้ให้เป็นอัตราที่แน่นอน
- 6) ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาการใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืน โดยไม่ให้เกิน 1 ปี
- 7) ถ้าผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนคืน ให้ผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่กองทุนได้กำหนด

สำหรับกรณีกองทุนชุมชนคุรุสภามัคคีนัน ก็จะมีดำเนินการพิจารณาเงินกู้ตามวิธีของชุมชนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับชุมชนก็จะมีการจัดเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ 4 หัวข้อ ซึ่งจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ผู้กู้จะต้องอาศัยอยู่ในเขตชุมชนคุรุสภามัคคี
- 2) ผู้กู้จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนคุรุสภามัคคีอย่างน้อย 3 เดือน
- 3) ให้ผู้กู้เงินจากกองทุนจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
- 4) คณะกรรมการกองทุนชุมชนคุรุสภามัคคีมีอำนาจอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท

5) หลังจากที่มีการอนุมัติการกู้เงินรายใดไปแล้ว ให้มีการบันทึกความเห็นลงในใบขอกู้พร้อมทั้งทำสำเนาไปให้ผู้กู้และธนาคารด้วย

6) คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้ซึ่งจะเป็นบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือทรัพย์สินที่ได้จากผู้กู้

7) คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ 12% ต่อปีหรือ 1% ต่อเดือน

8) ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาการใช้จ่ายเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืน ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี โดยจะต้องส่งในทุก ๆ เดือนเป็นเวลา 12 เดือน

9) ถ้าผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนคืน ก็จะทำให้กรรมการฝ่ายตรวจสอบไปทำการเตือน และผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่กองทุนได้กำหนด

10) ถ้าผู้กู้ยังทำการผิดสัญญาต่อไป โดยไม่มีเหตุอันควร ทางคณะกรรมการก็จะลงโทษด้วยการตัดชื่อออกจากกองทุน และให้คืนเงินต้นทั้งหมดพร้อมทั้งดอกเบี้ยด้วย

3.4 การวิเคราะห์เอกสาร โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคือ นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ดำเนินการจ้างและให้ทุนแก่บัณฑิตเพื่อไปประจำกองทุนและศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการคู่กันไปด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกองทุน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่บัณฑิตที่ว่างงานจำนวน 74,881 คน เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต และเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพด้วย และผลที่คาดว่าจะได้รับการบริหารจัดการคือ 1.สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนได้ 2.สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชนให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามลำดับ

4. หลักการประเมินโครงการ แบบซิฟพีโมเดล (CIPP Model)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89-91) ที่ได้กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

ตามแนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามรูปแบบการประเมินแบบซิฟพี (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นการประเมินก่อนดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่สนใจในการดำเนินโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)

เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความพร้อมของทรัพยากรที่จำเป็น รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อดีข้อเสียในการดำเนินการ สำหรับนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)

เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ ทำให้ทราบได้ว่าโครงการควรจะมีการพัฒนารูปแบบอย่างไร

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่จะต้องทำเพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินทั้ง 4 ประเภท นั่นก็คือ การตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจจะมีรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้ เพื่อนำไปใช้กำหนดจุดประสงค์ของโครงการ

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินเบื้องต้นที่ได้ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดรูปแบบของแผนงาน รวมทั้งขั้นตอนของการดำเนินโครงการด้วย

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อผลของการตัดสินใจในการยุติ ถ้มเลิก หรือปรับขยายโครงการ

5. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.1 คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีรายละเอียด 6 ประเด็น ดังต่อไปนี้ คือ นโยบาย ปรัชญา วัตถุประสงค์ หลักการจัดเงิน การเตรียมความพร้อม และความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง

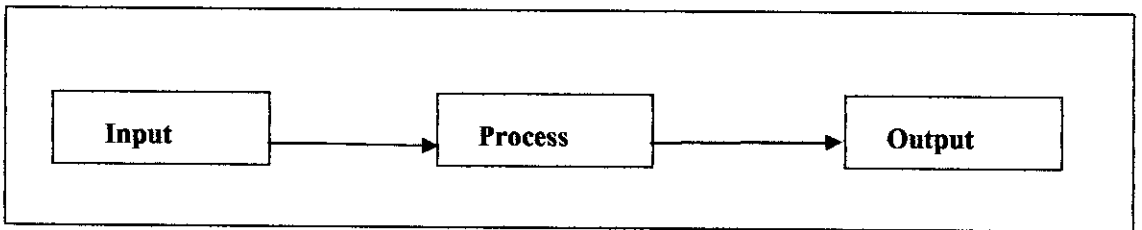
บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสรุปเป็นหัวข้อ เรื่อง วิธีการประเมินประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเรียงตามลำดับก่อนหลังดังต่อไปนี้

1. วิธีประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ที่เกี่ยวกับกระบวนการทางทฤษฎี CIPP Model มาช่วยในการประเมินดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของระบบ

(ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 34)

Input คือ ปัจจัยเบื้องต้น หรือวัตถุดิบแรกเริ่มของโครงการ

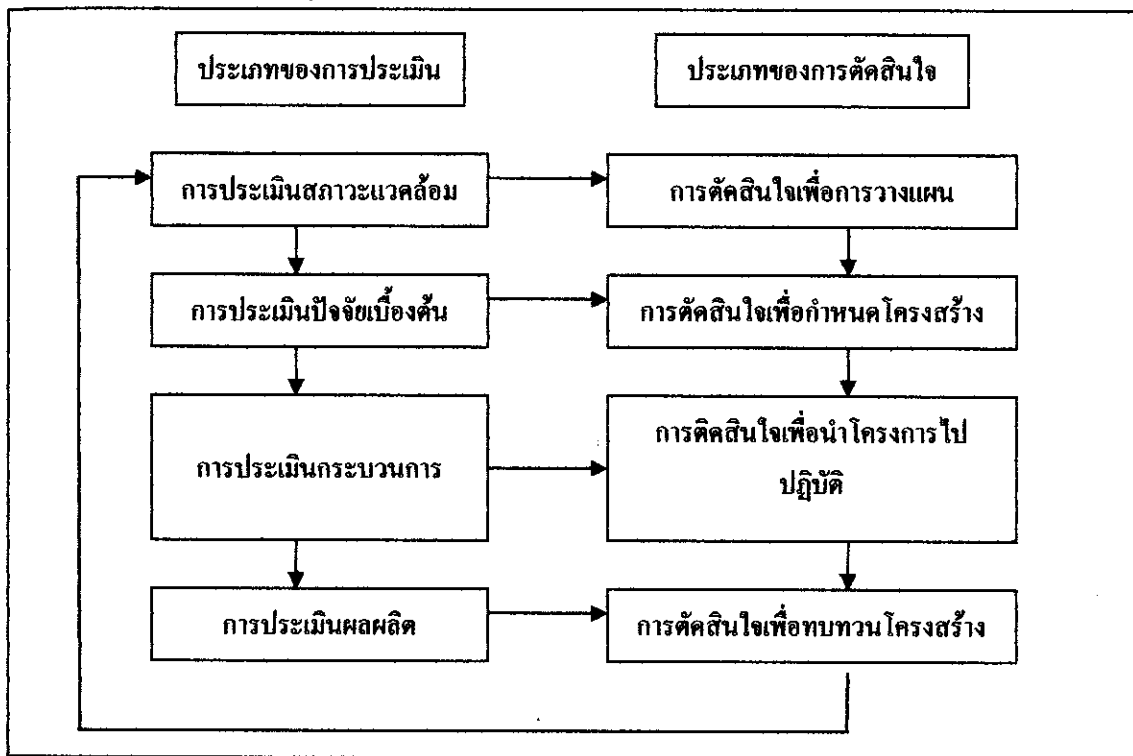
Process คือ กระบวนการ หรือสิ่งที่เปลี่ยนสภาพวัตถุดิบ

Output คือ ผลผลิต หรือสิ่งที่ได้รับจากการแปรสภาพ

จากแผนผังรูปข้างต้นได้กล่าวให้เห็น โดยสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89-91) ที่ได้กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บ

รวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกินสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

ตามแนวคิดและรูปแบบการประเมินของสต๊อฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามรูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model)

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสต๊อฟเฟิลบีม (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 91)

ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นการประเมินก่อนดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็น ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)

เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)

เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่ได้ตามมาจากการประเมินทั้ง 4 ประเภท นั่นก็คือ การตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินโครงการ

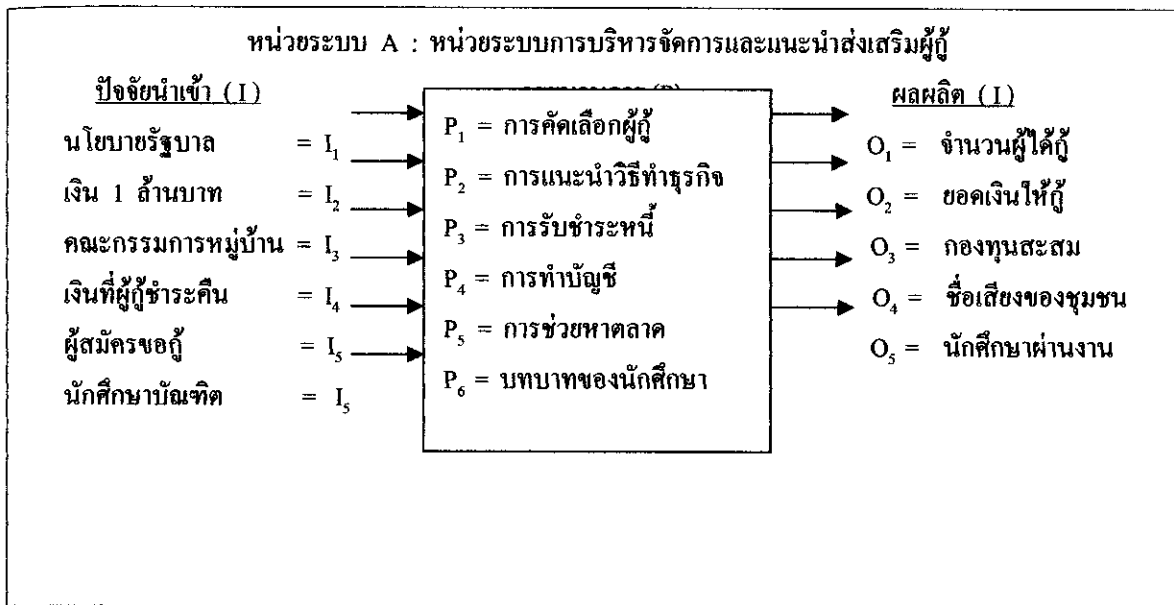
3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่นำไปใช้ในโอกาสต่อไป

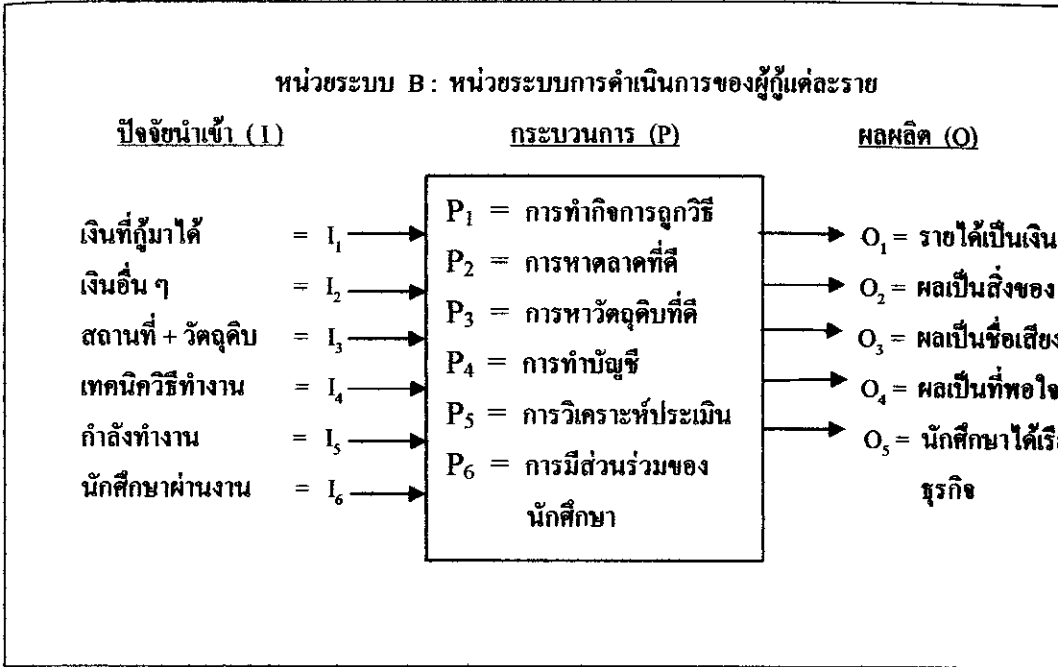
เมื่อนำทฤษฎี CIPP Model มาประยุกต์ใช้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถนำมาเขียนเป็นผังโครงร่างได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ A)
(ชุดวิชาสารนิพนธ์, 2545 : 21)

จากแผนภาพที่ผ่านมาข้างต้นนั้น คือ หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

- สำหรับหน่วยระบบ A โดย
- I_n คือ ปัจจัยนำเข้า
 - P_n คือ กระบวนการทำงาน และ
 - O_n คือ ผลผลิต

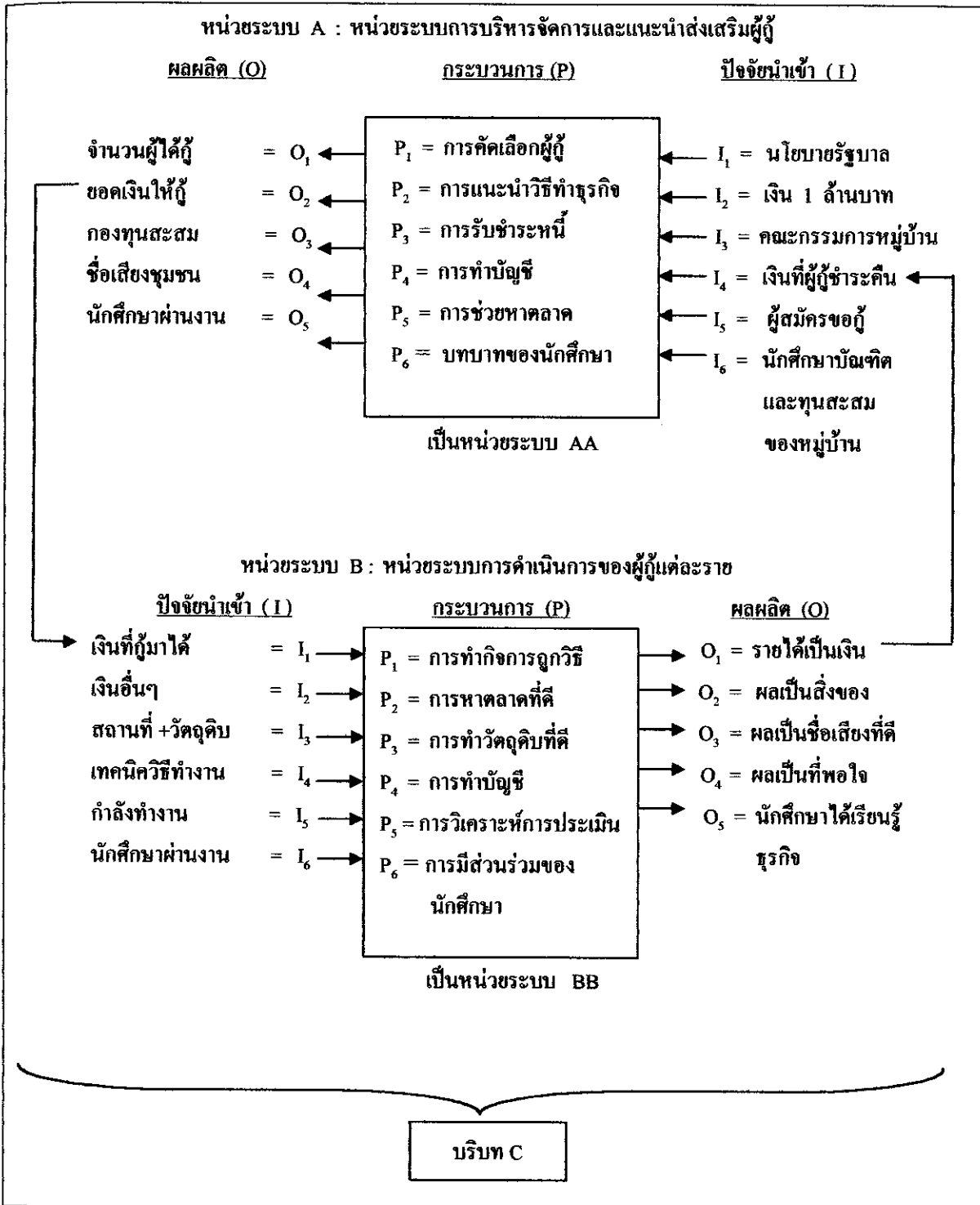
แผนภาพที่ 4 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ B)
(จุฬารักษารณินพณ์, 2545 : 21)

หน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบ
สะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน โดย

- I คือ ปัจจัยนำเข้าที่นำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย
- P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ
- O คือ ผลผลิตของผู้กู้

เมื่อนำรูปจากแผนภาพจากแผนภาพที่ 3 และ 4 มาแสดงร่วมกัน ทำให้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนในรูปแบบของ “ชีพโมเดล” ซึ่งมี
ส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 5 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เชื่อม A และ B)
 (ชุดวิชาสารนิพนธ์, 2545 : 21)

วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

การประเมินโครงการเพื่อให้ได้ผลตรงกับลักษณะของประชากร คือการสุ่มตัวอย่างจากประชากรนั่นเอง และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรสามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกต้องสามารถใช้แทนจำนวนประชากรที่ต้องการศึกษาทั้งหมดได้เลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน เช่น ถ้าต้องการศึกษาเรื่องทัศนคติของเจ้าของกิจการร้านค้าที่มีในชุมชนคุรุสามัคคีที่มีต่อการพัฒนาชุมชนคุรุสามัคคี ผู้ประเมินอาจเลือกกลุ่มตัวอย่างของเจ้าของกิจการร้านค้าขึ้นมาเพียง 10 % ของจำนวนเจ้าของกิจการทั้งหมด

2) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกอย่างไม่เท่าเทียมกัน และผู้ประเมินไม่สามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีชุมชนคุรุสามัคคีโดยใช้แบบสำรวจต่าง ๆ นั้น จะใช้กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น และเนื่องจากจำนวนครัวเรือนมีมากกว่า 100 ครัวเรือน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างคังต่อไปนี้ตามวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan

1) บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนคุรุสามัคคีซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 320 ครัวเรือน คือ 96 ครัวเรือน

2) บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนคุรุสามัคคีซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 320 ครัวเรือน คือ 96 ครัวเรือน

3) บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เลือกผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ

ประเภทของสมาชิก	จำนวนทั้งหมด	สัมภาษณ์
คณะกรรมการกองทุน	15	5
สมาชิกที่ต้องการกู้ยืม	51	5
สมาชิกที่ไม่ต้องการกู้ยืม	118	5

ตารางที่ 1 จำนวนการสัมภาษณ์แบบรายงาน บร.3

หมายเหตุ ตัวเลขที่ได้มาจากการสำรวจการปล่อยกู้ในครั้งแรก (วันที่ 2 พฤษภาคม 2545)
ปัจจุบันมีผู้กู้รวมทั้งสิ้น 70 ครอบครัว

4) บร.6 (แบบรายงานผลเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนคุรุสามัคคีซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 320 ครัวเรือน คือ 96 ครัวเรือน

5) บร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนคุรุสามัคคีซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 320 ครัวเรือน คือ 96 ครัวเรือน

6) บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนคุรุสามัคคีซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 320 ครัวเรือน คือ 96 ครัวเรือน

7) บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณ) เลือกผู้ให้ข้อมูล 4 กลุ่มอาชีพ คือ

อาชีพ	จำนวนผู้กู้	จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์	% ผู้ถูกสัมภาษณ์
เกษตรกรกรรม	3	2	66.67
ค้าขาย	56	31	55.36
รับจ้าง	9	5	55.55
สร้างงานและเพิ่มรายได้	2	2	100

แผนตารางที่ 2 จำนวนการสัมภาษณ์แบบรายงาน บร.11

หมายเหตุ ตัวเลขที่ได้มาจากการสำรวจการปล่อยกู้ในครั้งที่ 2 (วันที่ 16 พฤษภาคม 2545)
ซึ่งปัจจุบันมีผู้กู้รวมทั้งสิ้น 70 ครอบครัว

โดยทุกอาชีพผู้ศึกษาจะทำการสัมภาษณ์ให้ได้ถึง 50% แต่ว่าบางอาชีพอาจจะมากกว่า 50% ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการสัมภาษณ์

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 หน่วยระบบ คือ

3.1 หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งแต่ละตัวประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้ คือ

- 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย
 - นโยบายของรัฐบาล
 - เงิน 1 ล้านบาท
 - คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - ผู้สมัครขอกู้
 - นักศึกษาบัณฑิต
 - ทุนสะสมของหมู่บ้าน

- 2) กระบวนการ ประกอบด้วย
 - การคัดเลือกผู้กู้
 - การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - การรับชำระหนี้
 - การทำบัญชี
 - การช่วยหาตลาด
 - บทบาทของนักศึกษา

- 3) ผลผลิต ประกอบด้วย
 - จำนวนผู้ได้กู้
 - ยอดเงินให้กู้
 - กองทุนสะสม
 - ชื่อเสียงของชุมชน
 - นักศึกษาผ่านงาน

3.2 หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งแต่ละตัวประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้ คือ

- 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย
 - เงินที่กู้มาได้
 - เงินอื่น ๆ
 - สถานที่และวัสดุคิบ
 - เทคนิควิธีทำงาน
 - กำลังทำงาน
 - นักศึกษาผ่านงาน

- 2) กระบวนการ ประกอบด้วย
 - การทำกิจกรรมถูกวิธี
 - การหาตลาดที่ดี
 - การหาวัสดุคิบที่ดี
 - การทำบัญชี
 - การวิเคราะห์ประเมิน
 - การมีส่วนร่วมของนักศึกษา

- 3) ผลผลิต ประกอบด้วย
 - รายได้เป็นเงิน
 - ผลเป็นสิ่งของ
 - ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
 - ผลเป็นที่พอใจ
 - นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีชุมชนศรสามัคคีมีดังนี้

- 4.1 แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.2 แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 4.3 แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

- 4.4 แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 4.5 แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.6 แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.7 แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 4.8 แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 4.9 แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 4.10 แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 4.11 แบบรายงาน บร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลขและเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความ

ผู้ประเมินสามารถทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีชุมชนครุสามัคคีได้โดยอ้างอิงแหล่งข้อมูลตามวิธีต่อไปนี้

5.1 การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

ก. การสัมภาษณ์โดยตรง

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.1(แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน), บร.2 (แบบเก็บข้อชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน), บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน), บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์), บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) และ บร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

ข. การใช้แบบสอบถาม

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน), บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

ค. การสังเกต

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

5.2 การเก็บจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (ข้อมูลจากคู่มือกองทุนและเอกสารต่าง ๆ)

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.1(แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน), บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

หมายเหตุ บาง บร.อาจใช้วิธีการเก็บหลายวิธีร่วมกัน อาทิเช่น บร.1 ใช้ทั้งการสัมภาษณ์ การสอบถาม และการสังเกต

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีชุมชนคู่สามัคคีในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 วิธี ดังต่อไปนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ได้มีการคำนวณเพื่อหาตัวเลขที่ต้องการในแบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน), บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน) และ บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ได้นำข้อความที่สำรวจมา เพื่อสรุปผลเป็นข้อสรุปที่ต้องการในแบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน), บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์), บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) และ บร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากการศึกษาและการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านตามกรอบทฤษฎีซีพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งได้ปฏิบัติมาในบทที่แล้ว ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้ ผลการทดลองวิธีใหม่ ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี และสรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ โดยเรียงลำดับตามหัวข้อที่ได้กล่าวมาดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงภาวะความยากจนของคนในประเทศไทยโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ. 2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 มีผลทำให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามความยากจนเริ่มจะมีน้อยลงตั้งแตปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี พ.ศ. 2543 และร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคนในปี พ.ศ. 2542 เหลือ 8.2 ล้านคนในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ปัจจุบันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้และสนับสนุนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการปล่อยให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการประกอบอาชีพ และมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL (ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

3) ภาวะดุลการค้ำระหว่างประเทศ

ปี 2544 มูลค่าการส่งออกของสินค้าลดลงจากปี 2543 เนื่องจากอุปสงค์ของต่างประเทศลดลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของประเทศไทย ซึ่งอุปสงค์ของตลาดทั้งสองประเทศคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 35 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด เมื่อนำมาเทียบกับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศแล้ว อุปสงค์ในประเทศมีการอ่อนตัวลดลง ทำให้มูลค่าการนำเข้าเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงตามไปด้วย และเมื่อนำมาเทียบกับอุปสงค์ของต่างประเทศ ก็ยังถือว่าอุปสงค์ในประเทศยังเป็นมูลค่าที่น้อยกว่ามาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลต่างระหว่างการส่งออกและนำเข้าลดลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

รายละเอียดอยู่ในตารางข้างล่างนี้

การค้าระหว่างประเทศ	ปี 2542	ปี 2543	ปี 2544
สินค้าส่งออก	56.8	67.9	63.2
เปลี่ยนแปลงจากปีก่อน (%)	7.4	19.5	-6.9
สินค้านำเข้า	47.5	62.4	60.7
เปลี่ยนแปลงจากปีก่อน (%)	16.9	31.3	-2.8

ตารางที่ 3 การค้าระหว่างประเทศ (หน่วยเป็นพันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา)

(ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

4) สภาพแวดล้อมของประเทศไทย

การพัฒนาประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจึงมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนตามไปด้วย เนื่องจากผลกระทบต่อเนื่องจากการสูญเสียอย่างเป็นลูกโซ่

ช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ. 2518 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัญหามลพิษต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเน่าเสียของแม่น้ำลำคลองซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ทำให้มีการจัดตั้งองค์การที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศไทย (สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม online, 2545)

5) ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้ของประชาชน

ในปัจจุบันความเคียดแค้นของประชาชน คือ การไม่มีงานทำ อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ มีทั้งสาเหตุจากการเลิกงาน ไม่ยอมทำงานที่ลำบาก เป็นต้น นอกจากการไม่มีงานทำแล้ว ความเคียดแค้นของประชาชนมีสาเหตุมาจากการขาดสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน อันเนื่องมาจากภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนด้วย ก่อให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อหาสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ บางทีการกู้หนี้ยืมสินก็อาจจะมีการนำเอาสิ่งของไม่ว่าจะเป็นที่ดินหรือบ้านเรือนไปจำนองเอาไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ทำให้ที่ดินหรือว่าบ้านเรือนรวมทั้งไร่นาถูกยึดไป ก็จะเกิดปัญหาการไม่มีที่ทำกินขึ้นมาอีก ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

6) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นสังคมชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทผู้คนแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาต่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้หนังสือ ประกอบกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยขาดการบริหารจัดการที่ดี จึงได้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาการขาดที่ดินทำกินด้วย ปัญหารายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเก่า นอกจากนั้นยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้สังคมในท้องถิ่นชนบทอ่อนแอ (ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

7) ค่านิยมในกระแสวิฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

จากหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทยกล่าวถึงสังคมไทยว่าสังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย มีอิทธิพลมาก ปัจจุบันนี้ความนิยมตามฝรั่ง ตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าประเทศสหรัฐอเมริกาผลิตสิ่งของเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยอะไรขึ้นมา เพียงชั่วระยะเวลาเดียวประเทศไทยก็จะมีสิ่งของนั้นวางขายกันแทบจะทันที โดยคนไทยที่ได้ชื่อของจีนนั้นต่างก็คิดว่านั่นคือสิ่งที่ดีสมควรจะเลียนแบบ คนไทยส่วนมากพยายามเดินตามวัฒนธรรมตะวันตกทุกอย่าง โดยลืมคิดถึงความเป็นจริงและความเป็นอยู่ของสังคมไทย (พระราชวรมุณี(ประยูรค์ ปยุตโต, 2530 : 88))

เมื่อมาพิจารณาตัวถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่าง ๆ แล้วนั้น จะเห็นว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้ามีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้นปริมาณตัวเลขทั้งสองตัวจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมีปริมาณที่มากกว่าปริมาณการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้าจาก

5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน

ในปัจจุบันความเดือดร้อนของประชาชน คือ การไม่มีงานทำ อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ มีทั้งสาเหตุจากการเลิกงาน ไม่ยอมทำงานที่ลำบาก เป็นต้น นอกจากการไม่มีงานทำแล้ว ความเดือดร้อนของประชาชนมีสาเหตุมาจากการขาดสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน อันเนื่องมาจากภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนด้วย ก่อให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อหาสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ บางทีการกู้หนี้ยืมสินก็อาจจะมีการนำเอาสิ่งของไม่ว่าจะเป็นที่ดินหรือบ้านเรือนไปจำนองเอาไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ทำให้ที่ดินหรือว่าบ้านเรือนรวมทั้งไร่นาถูกยึดไป ก็จะเกิดปัญหาการไม่มีที่ทำกินขึ้นมาอีก ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

6) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นสังคมชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทผู้คนแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาค่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้นั้นคือ ประกอบกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยขาดการบริหารจัดการที่ดี จึงได้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาการขาดที่ดินทำกินด้วย ปัญหารายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อ ไปประกอบอาชีพใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเก่า นอกจากนั้นยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้สังคมในท้องถิ่นชนบทอ่อนแอ

(ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

7) ค่านิยมในกระแสวิวัฒนาการและสินค้าจากต่างประเทศ

จากหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทยกล่าวถึงสังคมไทยว่าสังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย มีอิทธิพลมาก ปัจจุบันนี้ค่านิยมตามฝรั่ง ตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าประเทศสหรัฐอเมริกาผลิตสิ่งของเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยอะไรขึ้นมา เพียงชั่วระยะเวลาเดียวประเทศไทยก็จะมีสิ่งของนั้นวางขายกันแทบจะทันที โดยคนไทยที่ได้ซื้อของชิ้นนั้นต่างก็คิดว่านั่นคือสิ่งที่ดีสมควรจะเลียนแบบ คนไทยส่วนมากพยายามเดินตามวัฒนธรรมตะวันตกทุกอย่าง โดยลืมคิดถึงความเป็นจริงและความเป็นอยู่ของสังคมไทย (พระราชวรมุณี(ประยูรค์ ปยุตโต, 2530 : 88))

เมื่อมาพิจารณาตัวถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่าง ๆ แล้วนั้น จะเห็นว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้ามีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้นประมาณตัวเลขทั้งสองตัวจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมีปริมาณที่มากกว่าประมาณการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้าจาก

ต่างประเทศกำลังเป็นที่นิยมมากกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศนั่นเอง (ธนาคารแห่งประเทศไทย online, 2545)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ชุมชนคุรุสามัคคีนี้เกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2506 หรือเมื่อประมาณ 38 ปีมาแล้วนั่นเอง ในสมัยก่อนนั้นชุมชนคุรุสามัคคีนี้ยังไม่มีชื่อเสียงเรียงนามอย่างเป็นทางการ การเดินทางในสมัยก่อนนั้นยังเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะต้องผ่านเข้าออกทางเขตเทือกเขาคงพญาเย็นซึ่งในสมัยนั้นยังเต็มไปด้วยโรคไข้เลือดออก จนกระทั่งเมื่อได้มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนนี้มากขึ้น และได้มีการรวมตัวกันขึ้นเป็นชุมชน มีการสร้างอาคารบ้านเรือนขึ้นมาอีกหลายแห่ง จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2500 ก็ได้มีการสร้างสถานที่ราชการ อาทิเช่น ที่ว่าการอำเภอปากช่อง สถานีตำรวจภูธร อำเภอปากช่อง รวมถึงที่ทำการเทศบาลตำบลปากช่อง ความเจริญในด้านต่าง ๆ จึงได้เกิดขึ้นตามมา มีการสร้างถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา และสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิต มีการสร้างวัด เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีการสร้างโรงเรียนขึ้นมาชื่อว่า “โรงเรียนบ้านปากช่องคุรุสามัคคี” ซึ่งเป็นโรงเรียนชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อเพิ่มและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้คนในชุมชน และในปี พ.ศ. 2539 ชุมชนคุรุสามัคคีก็ได้เข้าไปรวมอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยได้ตั้งชื่อชุมชนตามชื่อของโรงเรียนว่า “ชุมชนคุรุสามัคคี” จนถึงทุกวันนี้ โดยชุมชนคุรุสามัคคีมีกรรมการ 9 คน อนุกรรมการอีก 22 คน และยังมี อ.ส.ม. (อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน) 25 คน ทางทิศเหนือของชุมชนคุรุสามัคคีจะติดกับชุมชนหนองกะจะและชุมชนมอดินแดง ทางทิศตะวันออกจะติดตลาดก้งวาพ ทางทิศตะวันตกจะติดกับชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม และทางทิศใต้จะติดกับชุมชนตรอกสุหร่ำ

(แผนที่ชุมชนคุรุสามัคคีและรูปภาพของชุมชนอยู่ในภาคผนวก ข และ ค ตามลำดับ)

2) สภาพปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันของชุมชนคุรุสามัคคีดูโดยภาพรวมเป็นชุมชนที่มีความสงบสุข มีความสามัคคีปรองดองรักใคร่กัน มีการร่วมมือร่วมใจกันภายในชุมชน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนจะอยู่กันแบบครอบครัวเดียวคืออยู่ใครอยู่มัน แต่จะมาดำเนินกิจกรรมร่วมกันเมื่อทางชุมชนกำหนดให้มีกิจกรรมหรือเทศกาลใด ๆ ในชุมชน สภาพบ้านเรือนในชุมชนมีอยู่อย่างเป็นระเบียบตามการวางผังเมืองของเทศบาล การคมนาคมภายในชุมชนมีความสะดวกเพราะทุกซอยจะมีถนนเสริมคอนกรีต ระบบสาธารณูปโภคในชุมชนมีครบครันไม่ว่าไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ นอกจากนั้นทางชุมชนยังได้มีบริการการสื่อสารทาง Internet ด้วย (แผนภาพสภาพปัจจุบันของชุมชนคุรุสามัคคีอยู่ในภาคผนวก ค)

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	950	44.9
หญิง	1,165	55.1
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	95	4.5
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	125	5.9
4 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	306	14.5
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	226	10.7
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	504	23.8
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	793	37.5
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	42	2.0
60 ปีขึ้นไป	24	1.1
3. จบการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4	498	23.5
ประถมศึกษาปีที่ 5	585	27.7
ประถมศึกษาปีที่ 6	493	23.3
มัธยมศึกษาปีที่ 3	202	9.6
มัธยมศึกษาปีที่ 6	150	7.1
ป.ว.ช.	90	4.3
ป.ว.ศ.	75	3.5
ปริญญาตรี	20	0.9
อ่านหนังสือไม่ออก	2	0.1
4. ลักษณะอื่น ๆ ของประชากร		
ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในชุมชน	12	0.57
คนพิการ	3	0.14

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

3) ด้านเศรษฐกิจทั้งชุมชน

ชุมชนคุรุสามัคคีในปัจจุบันแทบทุกบ้านจะมีอาชีพทางการค้าขายหรือบริการต่าง ๆ โดยลูกค้าส่วนมากคือชาวสวนชาวไร่ที่มาหาซื้อของเพื่อนำไปใช้ในสวนในไร่ของตนเอง มีบ้างที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อคนในชุมชน อาทิเช่น ขายข้าวเหนียวหมูอย่างหน้าโรงเรียนบ้านคุรุสามัคคี เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำชาวบ้านไม่เคือคร้อกันเท่าไรนัก เนื่องจากโดยส่วนมากจะประกอบกิจการในลักษณะผู้ประกอบการค้ารายย่อย แต่ก็มีบ้างที่เคือคร้อทำให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินขึ้นมา

4) ด้านวัฒนธรรม

สำหรับวัฒนธรรมนั้นทางชุมชนคุรุสามัคคีมีวัฒนธรรมที่เป็นของชุมชนเองเหมือนกับวัฒนธรรมของชาวไทยทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ ๆ การรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ เป็นต้น แต่จะทำกันในลักษณะรวบรัดให้เข้ากับสภาพในปัจจุบัน

5) ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ก. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ด้วยเหตุที่ชุมชนคุรุสามัคคีจะมีการประกอบอาชีพการค้าขายและบริการเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคืออาชีพรับราชการและลูกจ้าง อาชีพค้าขายและบริการซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของชุมชนคุรุสามัคคีนั้นถือได้ว่าเป็นตัวกำหนดสถานะเศรษฐกิจของชุมชนเลยทีเดียว ถ้าชาวบ้านผู้ประกอบอาชีพค้าขายหรือรับจ้างสามารถทำมาค้าขายคล่องและมีรายได้ที่ดีนั้นก็แสดงว่าสถานะเศรษฐกิจของชุมชนกำลังอยู่ในช่วงที่ดี ในทางกลับกันถ้าค้าขายไม่ดีหรือไม่ค่อยจะมีรายได้นั้นก็แสดงว่าเศรษฐกิจของชุมชนกำลังอยู่ในช่วงที่ไม่ดี

ข. ด้านวัฒนธรรม

ชุมชนคุรุสามัคคีจะมีวัฒนธรรมที่เด่น ๆ ก็คือการไปทำบุญตักบาตรที่บริเวณหน้าที่ทำการอำเภอหรือที่บริเวณหน้าโรงเรียนจำนำในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือวันสำคัญทางราชการซึ่งมีดังต่อไปนี้ คือ (1) เดือนมกราคม ทำบุญประเพณี งานตักบาตรวันปีใหม่ (2) เดือนกุมภาพันธ์ ทำบุญประเพณี งานทำบุญตักบาตรวันมาฆบูชา (3) เดือนมีนาคม ทำบุญประเพณี ทำบุญตักบาตรและเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา (4) เดือนเมษายน ทำบุญประเพณี ทำบุญวันสงกรานต์ สรงน้ำพระ (5) เดือนพฤษภาคม ทำบุญประเพณี ทำบุญวันวิสาขบูชา (6) เดือนกรกฎาคม ทำบุญประเพณี ทำบุญตักบาตรและเวียนเทียนในวันอาสาฬหบูชา และทำบุญวันเข้าพรรษา (7) เดือนสิงหาคมทำบุญประเพณี งานวันแม่แห่งชาติ (8) เดือนตุลาคม ทำบุญประเพณีทำบุญวันลอยกระทง และทำพิธีรำลึกถึงพระปิยมหาราช (9) เดือนธันวาคม ทำบุญประเพณี ทำบุญตักบาตรเนื่องในโอกาสวันพ่อแห่งชาติ และงานทำบุญส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

ค. ลักษณะที่เป็นศักยภาพที่ดี

- 1) ชาวบ้านมีความร่วมมือร่วมกัน
- 2) ชาวบ้านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 3) ชาวบ้านมีความซื่อสัตย์สุจริต
- 4) ชาวบ้านประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการ
- 5) ชาวบ้านมีการจัดประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ง. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

- 1) ชาวบ้านเห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเองสำคัญกว่าผลประโยชน์ของชุมชน
- 2) ชาวบ้านมีหนี้สินนอกระบบที่มากมาย
- 3) ชาวบ้านไม่มีความอยากหาการเรียนรู้เพิ่มเติม
- 4) ชาวบ้านชอบเล่นอบายมุข
- 5) ชาวบ้านไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

ก. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนคุรุสวามัคคีพบว่า มีส่วนช่วยกำหนดโครงสร้างกฎระเบียบและวิธีการทำงานของกองทุนชุมชนคุรุสวามัคคี

ข. เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนคุรุสวามัคคีพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการที่จะนำเงินไปเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพไปสู่การเริ่มต้นโครงการ เพราะถือว่าเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่มีความสำคัญต่อการผลิตสินค้าจนถึงการกระจายสินค้าไปให้ผู้บริโภค

ค. คณะกรรมการกองทุน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชนคุรุสวามัคคีพบว่า กรรมการทุกคนพอจะมีความรู้เรื่องกฎ ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนชุมชนคุรุสวามัคคีบ้าง ว่ากองทุนชุมชนคุรุสวามัคคีมีเอาไว้เพื่อประโยชน์อะไรและคณะกรรมการกองทุนมีความสำคัญอย่างไรบ้าง

ง. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสัมภาษณ์ผู้กู้ในชุมชนนครสามัคคีพบว่า ผู้กู้ต่างก็มีความพอใจเงินที่ได้กู้มาเพื่อนำมาเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพเพราะดอกเบี้ยการกู้ยืมถือว่าต่ำมาก และสามารถนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับผู้กู้รายอื่น ๆ ต่อไป

จ. ผู้สมัครขอกู้ จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครขอกู้ในชุมชนนครสามัคคีพบว่า มีผู้ที่ต้องการกู้เงินเพื่อไปประกอบอาชีพมากเนื่องจากเห็นว่ามิประโยชน์ในการใช้เป็นทุน ทำให้เมื่อกองทุนมีเงินพอที่จะทำการให้กู้ในงวดต่อไป ก็จะมีผู้สมัครขอกู้เพื่อนำไปเป็นทุนต่อไป

ฉ. บัณฑิตประจำกองทุนชุมชน จากการเข้าไปทำงานในชุมชนนครสามัคคีถือว่ามีส่วนสำคัญในการให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนที่ทำการกู้และไม่ทำการกู้ด้วย

2) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

ก. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า กองทุนชุมชนนครสามัคคีมีกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ที่รัดกุมมากพอสมควร คือ มีการคัดเลือกผู้กู้โดยให้กรรมการกองทุนฝ่ายสินเชื่อไปทำการสืบประวัติของผู้ขอกู้แต่ละรายมา แล้วให้คณะกรรมการกองทุนทั้ง 15 คนทำการลงมติใช้เสียงส่วนมากเพื่อทำการคัดเลือก มีส่วนที่จะช่วยให้ได้ผู้กู้ที่มีคุณสมบัติและเหตุผลในการใช้เงินที่สมเหตุสมผล ส่งผลทำให้ได้ผู้กู้ที่จะนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า ทางกองทุนชุมชนนครสามัคคีไม่มีการช่วยเหลือแนวทางให้ผู้กู้สามารถนำเงินไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด เนื่องจากผู้กู้โดยส่วนมากจะนำเงินที่กู้ไปนั้นเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้ว

ค. การรับชำระหนี้ พบว่า ทางกองทุนชุมชนนครสามัคคีจะกำหนดให้มีการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยในทุกวันที่ 5 ของทุกเดือนซึ่งถือเป็นวันนัดประชุมสมาชิกชุมชนด้วย โดยการรับชำระหนี้ นั้นจะมีการออกใบเสร็จให้ผู้ที่ทำกรชำระด้วย ต่อมาก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนในการรับชำระ คือ ให้ผู้ที่ต้องการชำระให้นำเงินไปชำระที่ธนาคารออมสินสาขาปากช่องแล้วให้นำใบเสร็จมาให้ทางกองทุนชุมชนในวันที่ 5 แทน ส่งผลให้ผู้กู้ได้เรียนรู้การมีความรับผิดชอบมากขึ้น

ง. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า ในกองทุนชุมชนนครสามัคคีนั้นครั้งแรกได้มีการกำหนดให้เหรัญญิกของกองทุนชุมชนเป็นผู้ทำบัญชี ต่อมาเหรัญญิกคนเก่าได้ลาออกไปทำให้บัณฑิตประจำกองทุนต้องเป็นผู้ทำบัญชีให้จนกระทั่งทางกองทุนได้มีการเลือกตั้งและสรรหาเหรัญญิกคนใหม่ ทางบัณฑิตประจำกองทุนจึงได้มีการคืนงานบัญชีให้กับเหรัญญิกคนใหม่เป็นผู้ทำบัญชีต่อไป โดยกระบวนการทำบัญชีของกองทุนชุมชนนครสามัคคีจะใช้ระบบเงินสดและเงินฝากธนาคารซึ่งจะมีขั้นตอนดังนี้ 1)ผู้กู้รวมทั้งสมาชิกกองทุนชุมชนนำเงินสดไปทำการชำระเงินกู้และเงินฝากตั้งจะ 2)ธนาคารออกใบเสร็จรับเงินให้ 3)ผู้กู้หรือสมาชิกรายนั้นนำใบเสร็จมาให้กับ

กองทุนชุมชน 4) เจริญญิกทำการบันทึกลงในทะเบียนผู้กู้หรือทะเบียนลูกหนี้รายตัว 4) ผ่านรายการไปยังทะเบียนรายรับและรายจ่าย

จ. การช่วยหาตลาด พบว่าเนื่องจากผู้กู้ส่วนมากของกองทุนชุมชนครูสามัคคีกู้เงินไปเพื่อเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพเดิมจึงทำให้ผู้กู้เงินมีตลาดของตัวเองอยู่แล้ว ทำให้ทางกองทุนชุมชนไม่ต้องหาตลาดให้เลย

ฉ. บทบาทของบัณฑิตประจำกองทุน พบว่า เมื่อมีบัณฑิตประจำกองทุนชุมชนครูสามัคคีมาช่วยในกิจการกองทุนแล้ว ทางกองทุนจะได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ จากบัณฑิต มากพอสมควร เช่น คณะกรรมการกองทุนได้รับคำแนะนำจากบัณฑิตในเรื่องของการทำบัญชีกองทุน เป็นต้น

3) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ก. ผลโดยตรง พบว่า ผลผลิตจากจำนวนผู้ได้กู้และยอดเงินให้กู้เป็นผลโดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะว่าจำนวนผู้ได้กู้เป็นผลมาจากการนำผู้สมัครขอกู้มาพิจารณาการคัดเลือกผู้กู้จนกระทั่งได้จำนวนผู้ได้กู้ของกองทุนชุมชนครูสามัคคีคือ 70 รายซึ่งเป็นผลที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดขึ้น ส่วนยอดเงินให้กู้เป็นผลมาจากผู้สมัครขอกู้ทำเรื่องขอเงินกองทุน 1 ล้านบาทผ่านการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ นำไปสู่การได้ทราบยอดเงินที่ให้กู้ของชุมชนคือ 985,000 บาท ซึ่งก็เป็นผลลัพธ์ที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดอีกเช่นกัน

ข. ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผลผลิตกองทุนสะสมของกองทุนชุมชนครูสามัคคีจำนวน 985,000 บาทเป็นผลกระทบโดยตรงที่มีต่อกองทุน คือทำให้ผู้กู้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นนั่นเอง

ค. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่าทางชุมชนครูสามัคคีมีชื่อเสียงในการดำเนินกิจการที่สำเร็จ ทางชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและบัณฑิตประจำกองทุนผ่านงานด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชน

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ในการที่ผู้กู้คิดจะทำมาค้าขายอะไรแล้ว สมควรที่ผู้กู้จะต้องมีความรู้ความสามารถในการทำมาค้าขายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อนำไปประกอบอาชีพด้วย เหมือนดังเช่นที่ปรากฏในชุมชนครูสามัคคี

ข. ทรัพย์สินของผู้กู้และเรือญาติ เมื่อผู้กู้คิดที่จะประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งควรมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการเป็นของตนเอง เพราะจะช่วยให้การประกอบอาชีพทำได้ง่ายขึ้น เช่น ผู้กู้ในชุมชนนครสามัคคีโดยส่วนมากจะมีทรัพย์สินในรูปของเครื่องจักรผลิตคัคแยกปลา ส้ม ทำให้การประกอบอาชีพทำปลาต้มขายก็จะมีความง่ายและสะดวกขึ้น

ค. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมีผลต่อการตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพใด ๆ ด้วย ด้วยเหตุที่ถ้ามีการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ในปริมาณที่มาก ก็จะมีทุนมากตามไปด้วย แต่ก็จะมีผลที่ตามมาอีกด้วยก็คือ ภาระการส่งคืนเงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า ผู้กู้ของชุมชนนครสามัคคีในประมาณที่เกินครึ่งของทั้งหมดจะมีการกู้ยืมเงินจากธนาคาร ส่งผลทำให้ต้องมีภาระในการส่งเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยแก่ธนาคารเหล่านั้น จึงจำเป็นต้องมีการหาอาชีพที่สามารถหาเงินส่งหนี้สินเหล่านั้นได้

ง. อาชีพหลักของผู้กู้ จะมีความจำเป็นถ้าผู้กู้คิดจะนำเงินที่กู้ได้ไปเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพเดิม เพราะจะทำให้มีทุนเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งมีการลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพด้วย จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า อาชีพหลักของผู้กู้ในชุมชนนครสามัคคีมีอยู่มากมาย แต่อาชีพที่พบมากที่สุดคืออาชีพค้าขาย

จ. รายได้ของครอบครัว เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินกิจการ ด้วยเหตุที่ว่ากรณีรายได้จากอาชีพอะไรที่มากที่สุด ก็สมควรที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า รายได้ของแต่ละครอบครัวในชุมชนนครสามัคคีโดยส่วนมากจะไม่ค่อยพอเพียงกับรายจ่ายเท่าไรนัก

ฉ. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ มีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจการเป็นอย่างมาก เพราะว่าจะมีผลทำให้การดำเนินกิจการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะประสบกับปัญหาอะไรก็สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า ผู้กู้ของชุมชนนครสามัคคีแทบทุกครัวเรือนจะมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการที่ตนเองทำอยู่แล้ว

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. จำนวนเงินที่กู้มาได้ พบว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นแหล่งให้ผู้กู้ได้เลือกกิจกรรมในการดำเนินงาน เพราะถ้ามีเงินทุนอยู่แล้วก็สามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่สุดได้ จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้ทราบว่า เงินที่กู้มาได้จากกองทุนชุมชนนครสามัคคีของผู้กู้จำนวนตั้งแต่ 10,000-20,000 บาทนั้น เพียงพอสำหรับเป็นทุนให้ผู้กู้ได้เลือกประกอบอาชีพได้

ข. เงินที่ได้กู้ยืมมาจากธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมอีกแหล่งหนึ่งที่ทำให้มีเงินทุนที่เพิ่มมากกว่าเดิม ทำให้การทำมาค้าขายได้มีการกระทำอย่างต่อเนื่องไม่คิดขาด จากการลง

ไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า เงินผู้จากธนาคารของผู้เงินจากกองทุนครูสามัคคีจะเป็นส่วนเพิ่มให้กับเงินทุนที่มีอยู่หรือเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ผู้ที่คิดจะประกอบอาชีพใหม่ด้วย

ก. สถานที่และวัสดุคืบ เป็นปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญมากอีกอย่างหนึ่ง เพราะถ้ามีสถานที่ในการประกอบกิจการแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไปเช่าที่สำหรับทำการผลิตสินค้า ทำให้ลดต้นทุนในการผลิตได้ รวมถึงในการผลิตถ้ามีวัสดุที่พร้อมจะผลิตแล้ว ก็จะไม่เกิดภาวะการขาดแคลนวัสดุคืบ จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า ผู้กู้ของครูสามัคคีโดยส่วนมากจะใช้บริเวณบ้านตัวเองเป็นสถานที่ประกอบการ และวัสดุคืบเพื่อใช้ในการประกอบกิจการนั้นจะหาซื้อภายในชุมชน เนื่องจากหาซื้อได้ง่ายและมีราคาถูกด้วย

ง. เทคนิควิธีทำงาน พบว่าถ้าผู้กู้มีเทคนิคสำหรับการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นพิเศษแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้กู้ผู้นั้นมีความได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ในการประกอบการ จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า ผู้กู้ของกองทุนชุมชนครูสามัคคีแต่ละรายนั้นจะมีเทคนิคในการประกอบอาชีพเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองโดยเฉพาะ

จ. กำลังทำงาน ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งถ้าผู้กู้มีกำลังการผลิตในแต่ละวันทีมาก จะถือว่าได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ อีกเหมือนกัน จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า ผู้กู้แต่ละรายของชุมชนครูสามัคคีจะมีแรงงานที่พอเพียงสำหรับการทำกิจกรรมนั้น ๆ

ฉ. บัณฑิตประจำกองทุน จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า บัณฑิตประจำกองทุนครูสามัคคีได้รับความรู้และเทคนิคในการประกอบการของผู้กู้แต่ละราย เช่น เทคนิคในการทำไถ่อย่าง เทคนิคในการถาบ เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย เป็นปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินกิจการประสบความสำเร็จ เพราะการทำกิจการที่ถูกวิธีจะทำให้ลดขั้นตอนการทำและลดต้นทุนในการผลิต จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า ผู้กู้ส่วนมากของกองทุนครูสามัคคีได้มีวิธีดำเนินกิจการที่ไม่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานที่ถือปฏิบัติโดยทั่วไป แต่ผู้กู้แต่ละคนจะมีวิธีดำเนินกิจการที่เป็นของตัวเองและทำให้ได้ผลดีแก่ตนเองด้วย

ข. การหาตลาดที่ดี ตลาดที่ดีจะต้องเป็นตลาดที่มีอุปสงค์และอุปทานที่ใกล้เคียงกัน คือสามารถขายสินค้าในราคาที่ได้กำไรหรือไม่ขาดทุน นั่นคือผู้กู้ส่วนมากของกองทุนชุมชนครูสามัคคีจะมีแหล่งที่ขายสินค้าหรือมีตลาดที่มีลักษณะดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ค. การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี มีส่วนช่วยเสริมให้กิจการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะสามารถที่จะพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการได้ จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า กระบวนการผลิตสินค้าหรือวัตถุดิบของผู้มีส่วนใหญ่ของกองทุนชุมชนครูสามัคคีเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้สินค้าหรือวัตถุดิบที่ดีด้วย

ง. การทำบัญชี เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่สุดในการประกอบกิจการ เพราะจะต้องมีการบริหารจัดการ โดยใช้ตัวเลขที่ได้จากการประกอบกิจการที่ผ่านมาประกอบในการตัดสินใจด้วย จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า ผู้มีส่วนมากของชุมชนครูสามัคคีจะไม่มีการบันทึกบัญชีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป

จ. การวิเคราะห์การประเมิน ถ้าจะให้ได้ผลดีควรจะมีการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยนำเข้า ซึ่งสามารถทำได้โดยการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าแต่ละตัวนั้นเอง จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า ผู้มีส่วนมากของชุมชนครูสามัคคีมักจะไม่มีการจัดลำดับความสำคัญ แต่จะสนใจเพียงแต่ว่าปัจจัยนำเข้าชนิดใดที่มีความสำคัญเท่านั้น ตัวอย่างเช่น การผลิตไก่ทอด ผู้ที่จะไม่สนใจจัดลำดับความสำคัญของเนื้อไก่ น้ำมัน อุณหภูมิในการทอด ซึ่งตามหลักวิธีที่ถูกต้องจะมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1)เนื้อไก่ควรจะเป็นตัวผู้ที่อายุประมาณ 2 ปี 2)ใส่น้ำมันประมาณ 2 ลิตร 3)มีการควบคุมอุณหภูมิให้คงที่โดยการใส่เตาแก๊ส 4)ทอดประมาณ 5 นาที แต่ผู้ที่จะสนใจแต่เพียง 1)เนื้อไก่ตัน(ได้ทั้งตัวผู้และตัวเมีย) 2)ใส่น้ำมันประมาณที่ต้องการ 3)ใช้เตาถ่าน(ไม่สามารถควบคุมอุณหภูมิได้) 5)ถ้ารู้สึกว่าสุกแล้วก็พอ เป็นต้น

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. ผลโดยตรงที่ได้จากกระบวนการ จากการลงไปปฏิบัติงานทำให้พบว่า รายได้เป็นเงินและผลเป็นสิ่งของของผู้ของกองทุนชุมชนครูสามัคคีเป็นผลโดยตรงที่ได้จากการดำเนินการ รายได้ที่ได้รับจากการประกอบกิจการของผู้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงาน เพราะว่ามันเป็นค่าตอบแทนจากการลงทุนลงแรงไปทั้งหมดนั่นเอง ผลที่ได้รับบางทีก็จะได้รับเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ

ข. ผลกระทบโดยตรง สิ่งที่ดีว่าเป็นผลกระทบโดยตรงจากการประกอบกิจการของผู้ของกองทุนชุมชนครูสามัคคี คือ ชื่อเสียงและผลเป็นที่พอใจ เมื่อผู้ได้ใช้เงินกู้ประกอบกิจการที่ประสบผลสำเร็จแล้ว สิ่งที่ดีที่ได้รับกลับคืนไปก็คือความพอใจในผลงานของตัวเอง รวมทั้งความพอใจของลูกค้านในตัวสินค้าที่ซื้อไปด้วย แล้วสิ่งที่ดีที่ได้รับในอันดับต่อไป นั่นก็คือการมีชื่อเสียงในมาตรฐานของสินค้า

ค. ผลกระทบโดยอ้อม ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากการประกอบกิจการของผู้กู้ก็คือ ชุมชนนครสามัคคีและบัณฑิตประจำกองทุนนั่นเอง เพราะเมื่อผู้กู้เงินไปประกอบกิจการประสบความสำเร็จ และได้รับเงินค่าตอบแทนกลับคืนมา ก็จะมีการใช้เงินนั้น ๆ ทำให้ทางชุมชนมีเม็ดเงินเพิ่มขึ้นมา ส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น และบัณฑิตจะได้เรียนรู้ขั้นตอนในการดำเนินกิจการจากผู้กู้จากการลงไปปฏิบัติงาน แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้นั้นไปประกอบอาชีพ ถ้าบัณฑิตต้องการจะประกอบอาชีพอาชีพนั่น

3. วิธีการดำเนินงานใหม่

3.1 การทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองเงินกู้ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ทางกองทุนชุมชนนครสามัคคีจะสามารถเรียกคืนเงินที่ปล่อยกู้ได้ทันทีถ้าผู้กู้เสียชีวิตในระหว่างทำการกู้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ผู้ที่จะขอกู้เงินจากกองทุน จะต้องทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองเงินกู้ที่จะได้รับไปด้วย จึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาการกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน เหตุที่ต้องมีการทำประกันชีวิตก็หากผู้กู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุในระหว่างการกู้เงินนั้น ทางคณะกรรมการกองทุนสามารถหักเงินที่ได้ค้างชำระอยู่จากเงินประกันชีวิต ทำให้การดำเนินเรื่องในด้านอื่น ๆ ไม่ยุ่งยากตามไปด้วย

3.2 การให้สมาชิกกองทุนทุกคนทำฌาปนกิจ โดยจะให้สมาชิกกองทุนนครสามัคคีเท่านั้นที่มีสิทธิสมัครฌาปนกิจ ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกที่เสียชีวิตลงได้รับเงินจำนวนหนึ่งเพื่อนำไปทำศพด้วย

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ 6 กลุ่มอาชีพคือ (1) เกษตรกรรม (ปลูกข้าวโพดและเลี้ยงเป็ด) (2) ค้าขาย (ทั่วไป) (3) รับจ้าง (ซ่อมเครื่องไฟฟ้าและทั่วไป) (4) สร้างและเพิ่มรายได้ ในชุมชนนครสามัคคี สรุปได้ดังนี้

4.1 เกษตรกรรม (ปลูกข้าวโพดและเลี้ยงเป็ด) จำนวน 3 ราย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนนครสามัคคีมี ได้แก่ มีสถานที่สำหรับเพาะปลูกและสำหรับเลี้ยงเป็ดที่เหมาะสม เพราะที่ดินสำหรับเพาะปลูกนั้น จะเป็นที่ดินที่มีทับถมของซากพืชซากสัตว์มาเป็นเวลานานแล้ว และที่ดินสำหรับการเลี้ยงเป็ดจะเป็นที่ดินที่ติดลำคลอง ทำให้มีการถ่ายเทสิ่งปฏิกูลได้ง่าย

- กระบวนการที่ดีที่ผู้กู้ได้แก่ กรรมวิธีในการปลูก การดูแลรักษาและวิธีการเลี้ยงเป็ดที่ดี เพราะอาณาเขตของชุมชนนครสามัคคีจะอยู่ใกล้กับสำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง ทำให้มีการรับคำแนะนำอย่างต่อเนื่องจากเจ้าหน้าที่การเกษตร

- ผลผลิตที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ การได้ต้นข้าวโพดที่สมบูรณ์ การได้เปิดที่อ้วนท้วนสมบูรณ์และรายได้ที่เพิ่มขึ้น

4.2 ค้าขาย (ทั่วไป) จำนวน 56 ราย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ สินค้าและประสบการณ์ในการค้าขายสินค้าที่มี

- กระบวนการที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ วิธีในการดำเนินงานที่ถูกและมีตลาดรองรับ

- ผลผลิตที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ การมีรายได้เพิ่มขึ้นและการมีเงินทุนเพิ่มมากขึ้น

4.3 รับจ้าง (ซ่อมเครื่องไฟฟ้า) จำนวน 3 ราย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ มีสถานที่สำหรับประกอบกิจการที่มีทำเลดี

- กระบวนการที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ เทคนิคและวิธีการซ่อมที่ดีและประหยัดเวลา

- ผลผลิตที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ เครื่องไฟฟ้าที่สมบูรณ์ รายได้ที่เพิ่มขึ้นและชื่อเสียงที่ตามมา

4.4 สร้างและเพิ่มรายได้ (จ่ายค่าเทอมลูก) จำนวน 3 ราย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ ความต้องการของลูกและการยอมรับของคนในสังคม

- กระบวนการที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ การอบรมและการสอนที่ดีของครู

- ผลผลิตที่ดีที่ผู้กู้ของชุมชนคุรุสามัคคีได้รับ ได้แก่ เด็กเรียนจบ มีประสิทธิภาพและเป็นคนดีของสังคม

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.1 ผลที่เกิดจากการการนัดประชุมนอกกรอบบ่อย ๆ พบว่า ทำให้ได้แนวทางในการทำงานที่เหมาะสมในการทำงานในชุมชนคุรุสามัคคี

5.2 ผลที่เกิดจากให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้แนวความคิดที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

5.3 ผลที่เกิดจากการเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านรวมทั้งคณะกรรมการกองทุนได้รับรู้ข้อปฏิบัติและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

6.1 การบรรลุเป้าหมายของการประเมินโครงการทั้ง 6 ข้อ พบว่า

6.1.1 การกระตุ้นเศรษฐกิจ พบว่า โครงการกองทุนชนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนอย่างมากที่ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนสุสามัคคีดีขึ้น

6.1.2 การบริหารจัดการกองทุน พบว่า เมื่อมีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนชุมชนสุสามัคคี ช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

6.1.3 การได้ข้อมูล พบว่า โครงการกองทุนชุมชนสุสามัคคีทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุนชุมชนสุสามัคคี รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนด้วย

6.1.4 การประเมินโครงการกองทุน พบว่า เมื่อมีการดำเนินงานของกองทุนทำให้สามารถประเมินโครงการกองทุนชุมชนในด้านการชำระคืนเงินกู้, ด้านความเข้มแข็งของชุมชน และด้านการติดตามการประเมินโครงการเงินกู้

6.1.5 การดำรงอยู่ของกองทุน พบว่า ทำให้ทราบแนวโน้มในการดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6.1.6 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนสุสามัคคี ตามข้อ 6.1.1-6.1.5 ของหัวข้อที่ 6.1 มีดังนี้

ก. ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
- 2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
- 3) มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
- 4) เงินกองทุน 1 ล้านบาท
- 5) คณะกรรมการบริหารกองทุน
- 6) ความเข้าใจในเรื่องของกองทุน

ข. ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
- 2) มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
- 3) ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน
- 4) ยังไม่มีความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับกองทุนอย่างเพียงพอ

5) กรรมการกองทุนมีการบริหารงานที่ไม่ดี

6) ความไม่จริงใจของสมาชิกในการดำเนินงานของกองทุน

6.2 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ยังไม่เกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

6.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

ก. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

พบว่า ชุมชนคุรุสามัคคีได้ปฏิบัติตามกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจะมี

ความเข้มแข็งมาก

ข. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ชุมชนคุรุสามัคคีได้เกิดความเข้มแข็งอย่างมากในด้านการปฏิบัติตามกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามประเมินโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนคุรุสามัคคีให้ดีขึ้นได้
- 1.2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
- 1.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี รวมทั้งข้อมูลของชุมชนของชุมชนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
- 1.4 เพื่อเป็นการประเมินโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - ก. ด้านการบริหารจัดการกองทุนเงินล้าน
 - ข. ด้านการชำระคืนเงินกู้
 - ค. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน
 - ง. ด้านการติดตามการประเมินผลโครงการเงินกู้
- 1.5 เพื่อทราบถึงแนวโน้มในการดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.6 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

2. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี มีวิธีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ศึกษาการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชน
- 2.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะมีการพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้
 - 1) แหล่งข้อมูล สามารถจำแนกแหล่งของข้อมูล ได้ 2 ประเภท ดังต่อไปนี้
 - ก. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) คือ แหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง
 - ข. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) คือ แหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้ให้แล้ว

2) ประเภทของข้อมูล จะสามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ก. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขที่สามารถนับได้

ข. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการบรรยายความรู้สึก ความคิดเห็น ทศนคติของชาวบ้านในชุมชน

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ใช้วิธีเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

ก. การสัมภาษณ์ (Interview)

ข. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ค. การสังเกต (Observation)

2.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปประเมินโครงการกองทุนชุมชน

3. ผลการดำเนินการ

3.1 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

ผลการประเมินหน่วยระบบ A การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ สรุปได้ดังนี้

เมื่อมีนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเพื่อให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศไทย ทางชุมชนคุรุสามัคคีได้ยึดระเบียบข้อบังคับของนโยบายนี้มาจัดตั้งกองทุนชุมชนขึ้น มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนเพื่อให้มาบริหารดำเนินงานกองทุน และเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 ทางชุมชนได้รับโอนเงิน 1 ล้านบาทมาจากรัฐบาลเพื่อให้ทางกองทุนชุมชนทำการปล่อยกู้ ทางชุมชนได้มีการประชุมเพื่อหาอัตราดอกเบี้ยและในที่สุดที่ประชุมก็ได้ข้อตกลงในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปีหรือร้อยละ 1 ต่อเดือน ต่อมาเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2545 ทางกองทุนชุมชนได้มีการปล่อยกู้วงแรกแก่ผู้ขอกู้จำนวน 51 ราย เป็นจำนวนเงิน 715,000 บาทและปล่อยกู้วงสองอีกจำนวน 19 ราย เป็นจำนวนเงิน 270,000 บาท ซึ่งผู้กู้ที่ได้รับเงินไปได้มีการใช้เงินไปตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ทุกราย จากนั้นถัดมาอีก 1 เดือนได้มีการรับชำระหนี้คืน ปกติแล้วได้มีการส่งคืนเงินเป็นจำนวนทั้งหมด 69 ราย ขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงดำเนินการเร่งรัดให้ผู้ที่ไม่มาชำระหนี้มาทำการชำระหนี้คืน ซึ่งถือว่าทางกองทุนประสบผลสำเร็จในการปล่อยกู้และการรับชำระคืน และบัณฑิตประจำกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีก็ได้มีการเข้าไปสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธี

ดำเนินงานตามระเบียบของกองทุนรวมทั้งได้มีการแนะนำเกี่ยวกับการทำบัญชีให้แก่กองทุนชุมชนด้วย ทำให้บัณฑิตได้มีการศึกษางานของกองทุนและมีการผ่านงานในด้านนี้ด้วย

ผลการประเมินหน่วยระบบ B การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ผู้กู้แต่ละรายเมื่อได้รับเงินจากการกู้ก็ได้มีการนำเงินจำนวนนั้นไปเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพ คือได้มีการดำเนินกิจการไปตามวิธีที่ถูกที่ควร ได้มีการขยายกิจการรวมทั้งการหาตลาดเพิ่มเติมด้วย มีการหาวัตถุดิบที่ดีและมีราคาถูก ทำให้ราคาขายไม่สูงเกินไปนัก แต่เมื่อมาพิจารณาเกี่ยวกับการทำบัญชีของกองทุนจะเห็นว่าการทำบัญชีของกองทุนชุมชนขาดการทำบัญชีที่ดีไม่ตรงตามมาตรฐานการทำบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป แต่ทางกองทุนชุมชนจะใช้วิธีการทำบัญชีแบบง่าย ๆ ตามที่ตนเองเข้าใจ ส่งผลให้การวิเคราะห์สภาพกองทุนชุมชนจะเป็นไปไม่ได้มาตรฐานเท่าไรนัก เมื่อมองภาพรวมของกองทุนชุมชนสามารถสรุปได้ว่าผู้ก้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน แต่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่กำหนดให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อขยายกิจการ เช่น การกู้ยืมเงินไปโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มทุนการประกอบอาชีพขายข้าวแกง แต่เขียนในใบคำร้องขอกู้เงินว่ากู้ไปเพื่อเพิ่มทุนการขยายกิจการก๋วยเตี๋ยว ด้วยเหตุที่ตนเองมีความถนัดด้านการขายข้าวแกง แต่ในระหว่างนั้นการดำเนินกิจการอาชีพขายข้าวแกงกำลังอยู่ในช่วงตกต่ำ แต่อชีพขายก๋วยเตี๋ยวกำลังอยู่ในช่วงเฟื่องฟู

3.2 ผลการทดลองวิธีใหม่

จากการที่ทางกองทุนได้มีการเพิ่มเติมกิจกรรมไปในระหว่างดำเนินงานของกองทุนซึ่ง ได้แก่ การทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองเงินกู้และการทำฌาปนกิจชุมชน ทำให้ทั้งสมาชิก รวมทั้งคณะกรรมการกองทุนมีความมั่นใจในอนาคตของตัวเองและของกองทุนเป็นอย่างมาก

4. อภิปรายผล

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี บรรลุทั้ง 6 ข้อได้แก่

1) การกระตุ้นเศรษฐกิจ กองทุนชุมชนคุรุสามัคคีมีความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชนกระทำกิจกรรมในชุมชนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จาก การมีชาวบ้านและสมาชิกของกองทุนได้ร่วมมือร่วมใจกระทำกิจการผลิตปลาต้มให้ได้มาตรฐาน แล้วนำไปขายในสถานที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดการจ้างงานและมีรายได้ขึ้นมาในชุมชน

2) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน กองทุนชุมชนคุรุสามัคคีจัดโครงสร้างองค์กร มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานโดยชัดเจน ดังจะเห็นได้จาก มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน 15 คน โดยจะให้ได้กรรมการมาจากหลาย ๆ อาชีพ

เพื่อจะได้มีนำประสบการณ์เหล่านั้นมาช่วยบริหารกองทุนชุมชน และได้มีการแบ่งหน้าที่ให้กรรมการแต่ละคนโดยชัดเจนตามความถนัด

3) การได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี กองทุนชุมชนคุรุสามัคคีให้โอกาสชาวบ้านในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและเรียนรู้การพึ่งตนเองจากชุมชน ทำให้ทางชุมชนได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชน ดังจะเห็นได้จาก เมื่อมีการปล่อยกู้ให้ผู้ดูแลละคน ในทุกวันที่ 5 ของทุก ๆ เดือนทางชุมชนจะจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความความคิดเห็นระหว่างสมาชิกกองทุนร่วมกัน ทำให้สมาชิกกองทุนได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของแต่ละคนได้

4) การประเมินโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี ตั้งแต่เริ่มดำเนินการตามโครงการกองทุนชุมชนกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี สมาชิกกองทุนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มประกอบอาชีพเดียวกัน ดังจะเห็นได้จาก เมื่อมีการดำเนินงานกองทุนชุมชนไประยะหนึ่ง ทางสมาชิกและคณะกรรมการก็ได้มีการปรึกษารื้อกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้นภายในชุมชนคุรุสามัคคี สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน ทำให้เกิดการชำระหนี้จากการกู้ยืมเงินจากกองทุน สิ่งก็ตามมาคือทางชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้ ทำให้เกิดความเข้มแข็ง นั่นก็หมายความว่าผลของโครงการเงินกู้ของกองทุนถือว่าประสบผลสำเร็จ

5) การดำรงอยู่ของกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี สมาชิกของกองทุนชุมชนมีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้จาก เมื่อครอบครัวใดเดือดร้อนทางชุมชนก็จะจัดให้สมาชิกทั้งหมดทำการช่วยเหลือครอบครัวเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกลุ่มฌาปนกิจ การประกันชีวิตให้แก่สมาชิกทุกคน เป็นต้น ทำให้กองทุนมีประโยชน์ต่อสมาชิกและเหล่าสมาชิกถือว่าโครงการนี้เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของชุมชน

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1) ปัจจัยด้านบวก

- ประสบการณ์ของคนในชุมชน จะมีส่วนช่วยในการดำเนินงานของกองทุนชุมชน ตัวอย่างเช่น ประสบการณ์ด้านการบริหารของประธานกองทุน (ประธานกองทุนเป็นประธานชุมชนด้วย) ที่มีความสามารถนำมาช่วยในการบริหารการดำเนินงานของกองทุนชุมชน เป็นต้น

- ความสามารถของคนในชุมชน จะมีส่วนช่วยในการดำเนินงานของกองทุนชุมชน ตัวอย่างเช่น ความสามารถของกรรมการแต่ละท่านจะนำมาช่วยในการบริหารการดำเนินงานของกองทุนชุมชน เป็นต้น

- ความสามัคคีของคนในชุมชน จะมีส่วนช่วยในการทำให้ชุมชนเกิดพลังในการทำกิจกรรมใด ๆ ตัวอย่างเช่น การร่วมมือร่วมใจกันระหว่างสมาชิกในกองทุนเพื่อการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน โดยการออกไปต่างหมู่บ้านในวัดต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตใกล้เคียงกับชุมชน

- ความเสียสละของคนในชุมชน จะมีส่วนช่วยให้สมาชิกในชุมชนเกิดความเห็นอันหนึ่งอันเดียวกันในด้านความคิด ตัวอย่างเช่น การที่กองทุนชุมชนระดมทรัพย์สินที่ได้จากการบริจาคของสมาชิกไปช่วยผู้ที่อยู่ในชุมชนที่มีความเดือดร้อน

2) ปัจจัยด้านลบ

- ความเป็นหนี้ของคนในชุมชน การที่สมาชิกหลาย ๆ คนเป็นหนี้สินทั้งนอกและในระบบทำให้สมาชิกผู้นั้นเกิดความไม่สบายใจเกี่ยวกับหนี้ของตน ทำให้สมาชิกบางรายนำเงินไปใช้หนี้นอกระบบแทนการนำไปใช้ทำโครงการตามที่ขอกู้

- ความเห็นแก่ตัวของคนในชุมชน เมื่อกองทุนมีสมาชิกที่มีความคิดที่เห็นแก่ตัว จะทำให้การบริหารงานกองทุนไม่ดีเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น เวลากองทุนขอความร่วมมือจากสมาชิกเพื่อขอประชาพิจารณาจากสมาชิกทุก ๆ สมาชิกผู้นั้นจะไม่ให้ความร่วมมือ แต่ถ้ากองทุนจะกระทำการเพื่อปล่อยกู้แก่สมาชิก ทางสมาชิกผู้นั้นก็จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

- ทักษะไม่ดีของคนในชุมชน การบริหารงานของกรรมการในช่วงแรกจะเป็นไปแบบลองผิดลองถูก ทำให้สมาชิกบางท่านต้องเสียผลประโยชน์ เลยทำให้สมาชิกท่านนั้นมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกองทุน ตัวอย่างเช่น เมื่อเริ่มดำเนินกิจการกองทุนใหม่ ๆ ทางประธานกองทุนได้บอกแก่สมาชิกว่า ให้ทุกคนที่มีความประสงค์ที่จะกู้เงินไปทำการฝากเงินตั้งจะ โดยไม่ได้บอกวงเงินที่ควรจะไปฝาก แต่ว่าพอถึงเวลาพิจารณาเงินกู้ทางประธานกลับพิจารณาการปล่อยกู้โดยดูจากยอดเงินฝากตั้งจะของแต่ละราย

- ความไม่ชำนาญในอาชีพที่ทำอยู่ สมาชิกบางคนขอกู้เงินไปโดยมีการแอบอ้างนำเอาอาชีพที่ตนไม่มีความชำนาญหรือไม่เคยทำ แต่ว่าพอถึงเวลาได้เงินกู้ไปแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนมาได้ เลยทำให้มีการใช้เงินไปอย่างผิดวัตถุประสงค์ตามมา

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้พบการสร้างเครือข่ายภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มฅาปนกิจระหว่างสมาชิกกองทุนชุมชนด้วยกันเอง วัตถุประสงค์เพื่อให้มีเงินจำนวนหนึ่งช่วยเหลือสมาชิกของกลุ่มที่เสียชีวิตลง

4.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

1) คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพราะว่า สมาชิกที่จะกระทำการใด ๆ ลงไปจะทราบว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นหน้าที่ของตนหรือไม่ ทำให้ชุมชนมีการแบ่งแยกงานกันอย่างชัดเจน

2) กระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิผล หมายความว่า เมื่อมีการแจ้งข่าวกันหรือมีการฝากบอกข่าวกันไป ผู้รับข่าวและผู้ส่งข่าวมีความเข้าใจตรงกัน ทำให้ข่าวนั้นไม่คลาดเคลื่อนไป ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการฝากข่าวไปแจ้งให้สมาชิกคนอื่นทราบว่าในวันที่ 5 เดือนสิงหาคม 2545 จะมีการประชุมเพื่อปล่อยกุ่มวคที่ 3 สมาชิกคนนั้นก็จะต้องรับทราบข่าวและกระจายข่าวให้กับสมาชิกผู้อื่นอย่างไม่คลาดเคลื่อน

3) การอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติ การอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างพี่น้องของสมาชิกแต่ละครอบครัวจะทำให้ไม่มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน มีอะไรก็จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้การพัฒนาของชุมชนเป็นไปอย่างเรียบร้อย

4) ความคิดสร้างสรรค์ของคนในชุมชน เมื่อสมาชิกแต่ละคนได้มีการระดมความคิดมาผสมผสานกัน ก็จะทำให้ได้ความคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาชุมชน

4.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) คือ สมาชิกกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีสามารถคืนเงินที่ขอกู้ยืมไปเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพได้

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) คือ สมาชิกผู้กู้เงินสามารถประกอบอาชีพจนได้เงินมาชดใช้หนี้สินที่มีมาได้

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) คือ สมาชิกกองทุนมีสวัสดิการเพื่อชีวิตของตนเองเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพของชุมชนขึ้น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี คือ

1) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบที่ได้มาให้เข้ากับชุมชนคุรุสามัคคี ตัวอย่างเช่น การยกเลิกระเบียบข้อบังคับของกองทุนเกี่ยวกับการรับฝากเงินออม เพราะชุมชนคุรุสามัคคีไม่ได้มีการรับฝากเงินออมทรัพย์

2) ควรมีการเพิ่มเติมระเบียบที่ได้มาให้เข้ากับชุมชนคุรุสามัคคี ตัวอย่างเช่น สมาชิกที่จะทำการกู้เงินจะต้องทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองเงินที่จะกู้ไป

3) ควรให้คณะกรรมการกองทุนศึกษาระเบียบข้อบังคับให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ก่อนที่คณะกรรมการกองทุนจะพูดหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับกองทุนลงไป ทางคณะกรรมการกองทุนควรมีการศึกษาว่าสิ่งที่จะกล่าวหรือทำกิจกรรมอะไรนั้นมีการจัดหรือแย้งกับระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนหรือเปล่า เพื่อจะไม่ให้เกิดปัญหาที่ตามมาในภายหลัง ตัวอย่างเช่น เมื่อเริ่มก่อตั้งกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี ประธานกองทุนชุมชนได้กล่าวเชิญชวนให้สมาชิกกองทุนมาซื้อหุ้นของกองทุนเอาไว้โดยไม่ระบุจำนวนที่ควรซื้อ แต่เมื่อมีการปล่อยกู้ทางคณะกรรมการกลับนำจำนวนหุ้นมาประกอบการพิจารณาการปล่อยกู้ด้วย เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะบริหารจัดการกองทุน

1) ควรมีการประชุมระหว่างกรรมการกองทุนเสียก่อนที่จะออกกฎระเบียบอะไรใหม่
 2) ควรมีการเก็บรักษาความลับในที่ประชุมกรรมการกองทุน ตัวอย่างเช่น ในการประชุมของคณะกรรมการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีเพื่อพิจารณาการปล่อยกู้ นั้น ได้มีกรรมการกองทุนบางท่านไม่ยอมรักษาความลับในที่ประชุม ทำให้กรรมการที่คัดค้านการปล่อยกู้แก่ผู้กู้บางรายมีความไม่ปลอดภัยในชีวิต

3) ควรมีการแบ่งหน้าที่ของกรรมการกองทุนอย่างชัดเจน

5.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1) ควรมีการนำเงินกู้ที่ได้มาไปพัฒนาอาชีพที่ตนเองประกอบอยู่
 2) ควรมีการนำเงินกู้ที่กู้มาได้ในแต่ละรายมาร่วมทุนกันในการผลิตสินค้า ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตปลาต้ม เพื่อให้กลุ่มมีเงินทุนในการผลิตมากขึ้นและทำให้กลุ่มมีอำนาจต่อรองมากขึ้น

3) ควรกำหนดงบประมาณให้เหมาะสมกับรายจ่ายต่าง ๆ ที่มีในกิจกรรมของกองทุน

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

1) ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า ได้ทราบว่าการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนคุรุสามัคคีได้อย่างไรบ้าง

2) ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า กองทุนชุมชนคุรุสามัคคีสามารถบริหารจัดการกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพและพึงตนเองได้อย่างยั่งยืนได้อย่างไรบ้าง

3) ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า การได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี รวมทั้งข้อมูลของชุมชนของชุมชนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพได้มาอย่างไรบ้าง

4) ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า การประเมินโครงการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคีในด้านการชำระคืนเงินกู้, ด้านความเข้มแข็งของชุมชน และด้านการติดตามการประเมินผลโครงการเงินกู้ประเมินได้อย่างไรบ้าง

5) ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า การดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะอยู่ต่อไปได้อย่างไรบ้าง

6) ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า การได้มาซึ่งปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนครูสามัคคีได้มาอย่างไร

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด
และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง. [น.ป.ท.]:
สำนักงาน
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ:
คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: สหพัฒนการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนชุมชนคุรุสามัคคี, 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง
คุรุสามัคคี. [ฉบับอัดสำเนา]
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544. ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
[ออนไลน์]. ได้จาก. <http://www.ku.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา
ความยากจน [ออนไลน์]. ได้จาก. <http://www.nesdb.go.th>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545. รายงานเศรษฐกิจและการเงินปี 2544 [ออนไลน์].
ได้จาก. <http://www.bot.or.th>
- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2545. สภาพแวดล้อมของประเทศไทย [ออนไลน์].
ได้จาก. <http://www.oepp.go.th>
- พระราชวรภุณี (ประยูรค์ ปยุตโต), 2530. มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย. กรุงเทพฯ :
ไทยเท็คธรรม